

شماره: 11

باسمه تعالی

نشریه اسلامی

نگاه

الرابطة الثقافية الإسلامية العالمية

International Islamic Cultural Association

انجمن فرهنگی جهانی اسلامی

خاص برای دانشجویان

تاریخ: 2013/1/10

قرآن و زندگی

کسانی که قرآن عظیم الشان را با تأمل و عقیدت تلاوت نموده و در ادای عبادات بدنی و مالی مانند نماز و زکات و صدقات از هیچگونه بذل مساعی دریغ نمی ورزند در حقیقت امیدوار چنان تجارت نافع اند که در آن احتمال و اندیشه خساره و نقصان نیست و چون خداوند تبارک و تعالی غفور و شکور است گناهان آنها معاف شده و اجور ایشان مضاعف گردیده و تلاوت و اطاعت و انفاق آنها مورد قدردانی قرار میگیرد. { إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ * لِيُؤْتِيَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ } (کسانی که کتاب خدا (قرآن را) میخوانند ، و نماز را پا برجای می دارند ، و از چیزهایی که بدیشان داده ایم ، پنهان و آشکار ، بذل و بخشش می نمایند ، آنان چشم امید به تجارتي دوخته اند که هرگز بی رونق نمی گردد و از میان نمی رود. *) آنان قرآن را تلاوت می کنند ، و نماز را می خوانند ، و بذل و بخشش می کنند) تا خداوند اجرشان را به تمام و کمال بدهد ، و از فضل خود بر پاداششان بیفزاید . چرا که خدا آمرزگار و سپاسگزار است (و بدیهایشان را می بخشاید ، و از خوبیهایشان سپاسگزاری می فرماید ، و مواهبی بدیشان عطاء می نماید که به اندیشه و تصور در نمی آید) . (سوره فاطر- 29 - 30)

و چون قرآن معدن نعمات و نعمای بی بها و گنجینه علم و هدی است، در حال قرائت آن بر شنوندگان لازم است تا با توجه و فکر کامل گوش نهند و هدایات آنرا با سمع قبول شنوند و دیگر گفتگوها را بگذارند و با منتهای ادب خاموش باشند تا مستحق رحمت خدا گردند، زیرا قرآن رحمت و هدایت برای مؤمنان است. { وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ } (هنگامی که قرآن خوانده می شود ، گوش فرا دهید و خاموش باشید تا مشمول

رحمت خدا شوید.) (سوره الاعراف - 204)

صفت مسلمان راسخ چنان است که چون نام الله متعال و وعد و وعید و ثواب و عقاب و جلالت و عظمت الهی در میان آید، از هیبت و خوف به لرزه افتاده، و از گناه دوری اختیار نموده، و بسوی طاعت شتابد، و با شنیدن آیات و احکام قرآنی، ایمان و یقین وی قویتر و استوارتر شود، چنانکه در هیچ امری اعتماد و توکل وی جز الله بر احدی نباشد. { إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ } (مؤمنان ، تنها کسانی هستند که هر وقت نام خدا برده شود ، دل‌هایشان هراسان می‌گردد (و در انجام نیکیها و خوبیها بیشتر می‌کوشند) و هنگامی که آیات او بر آنان خوانده می‌شود ، بر ایمانشان می‌افزاید ، و بر پروردگار خود توکل می‌کنند (و خویشتن را در پناه او می‌دارند و هستی خویش را بدو می‌سپارند.) (سوره الانفال - 2)

گردهم آئی برای قرائت و درس قرآنی دارای پاداش و ثواب زیادی بوده، باعث نزول آرامش و هبوط رحمت و حضور فرشته ها گردیده، بالاخره سبب رضایت حضرت باری تعالی عز اسمه شده و خداوند مشارکین این عمل نیک و مبارک را با فرشتگان یاد می نماید. { عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم): ما اجتمع قوم في بيت من بيوت الله يتلون كتاب الله، ويتدارسونه بينهم، إلا نزلت عليهم السكينة و غشيتهم الرحمة و حفنهم الملائكة و ذكرهم الله فيمن عنده } (از ابو هريره رضی الله عنه روایت است که رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: و گرد نیامد گروهی در خانه ای از خانه های خدا که می خوانند کتاب خدا را و آن را در میانشان مذاکره می کنند، مگر اینکه بر آنها سکینه و آرامش نازل شده و رحمت عام شامل حالشان گشته و فرشتگان بر آنها احاطه نموده و خداوند آنها را به فرشتگانی که در نزد اویند یاد می کند.) رواه مسلم

{ و عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم): من قرأ حرفاً من كتاب الله فله حسنة، و الحسنة بعشر امثالها لا اقول الم حرف، و لكن الف حرف و لام حرف و ميم حرف. } (از ابن مسعود رضی الله عنه روایت است که رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: کسیکه یک حرف از کتاب خدا را بخواند او را حسنه است و حسنه به ده برابر

آن ، نمی گویم که (الم) یک حرف است بلکه (الف) یک حرف است و (لام) یک حرف است و (میم) یک حرف است.) رواه الترمذی

کسانی از کفر و شرک و شک نجات یافته و به نور ایمان و عبادت صحیح که سعادت و کمال حقیقی است، هدایت و رهنمایی می شوند که با رغبت صادقانه و بیزاری از هر گونه اعتقاد و قول و فعل انحرافی، در جهت حصول رضایت الهی سعی ورزیده و به کتاب خدا چنگ می زنند.

{ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ } خداوند با آن (کتاب) کسانی را به راههای امن و امان (از ترس و هراس دنیا و آخرت) هدایت می کند که جویای خوشنودی او باشند ، و با مشیت و فرمان خود ، آنان را از تاریکیهای (کفر و جهل) بیرون می آورد و به سوی نور (ایمان و علم) می برد، و ایشان را به راه راست رهنمود می شود.) سورة المائدة - 16

از لحاظ صحت و صداقت و استواری و سود مندی و معقولیت و زیبایی بلاغت و فصاحت، هیچیک آیت از دیگری کم نیست و با یکدیگر مشابه و هم رنگ است، در مضامین هیچ اختلاف و تعارض وجود ندارد. { أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا }

(آیا) این منافقان (درباره قرآن نمی اندیشند) و معانی و مفاهیم آن را بررسی و واریسی نمی کنند تا به وجوب طاعت خدا و پیروی امر تو پی ببرند و بدانند که این کتاب به سبب ائتلاف معانی و احکامی که در بر دارد و این که بخشی از آن مؤید بخش دیگری است ، از سوی خدا نازل شده است ؟) و اگر از سوی غیر خدا آمده بود در آن تناقضات و اختلافات فراوانی پیدا می کردند.) سورة النساء - 82

و اگر آیتی به طرف آیتی دیگر رجوع داده شود، تفسیر صحیح و روشن معلوم می شود و بسیاری از احکام و مواظ و قصص به پیرایه های مختلف تکرار شده است تا بدرستی ذهن نشین شود، و چون مومنان حقیقی آیات (وعید) را می شنوند، از خوف خدا دلپایشان به لرزه می افتد و موی بر بدن ایشان راست می شود، و هنگام سماع آیات (وعد) یکنوع سکون

و آرامش و اطمینان خاص بر آنها چیره می گردد. { اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ } (خداوند بهترین سخن را (به نام قرآن) فرو فرستاده است . کتابی را که (از لحاظ کاربرد و گیرایی الفاظ ، و والایی و هم آوایی

معانی ، در اعجاز) همگون و (مطالبی چون مواعظ و براهین و قصص ، و مسائل مقابل و مختلفی همانند : ایمان و کفر ، حق و باطل ، هدایت و ضلالت ، خیر و شر ، حسنات و سیئات ، بهشت و دوزخ ، البته هر بار به شکلی تازه و به شیوه‌ای نو ، در آن) مکرر است . از (شنیدن آیات) آن لرزه بر اندام کسانی می‌افتد که از پروردگار خود می‌ترسند ، و از آن پس پوستهایشان و دل‌هایشان (و همه وجودشان) نرم و آماده پذیرش قرآن خدا می‌گردد (و آن را تصدیق و بدان عمل می‌کنند) . این (کتاب مشتمل بر) رهنمود الهی است و خدا هر که را بخواهد در پرتو آن راهیاب می‌سازد ، و خدا هر که را گمراه سازد ، اصلاً راهنما و راهبری نخواهد داشت.) سورة الزمر - 23

قرآن کتابی است که کفیل حفاظت آن الله متعال است، پس باطل را مجال نیست که از هیچ جهتی در آن راه یابد، و شیاطین جن و انس یارای کاستن و یا اضافه کردن چیزی در آن را ندارند.

الله متعال می فرماید: { لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ } (هیچ گونه باطلی ، از هیچ جهتی و نظری ، متوجه قرآن نمی‌گردد . (نه غلطی و تناقضی در الفاظ و مفاهیم آن است ، و نه علوم راستین و اکتشافات درست پیشینیان و پسینیان مخالف با آن ، و نه دست تحریف به دامان بلندش می‌رسد . چرا که) قرآن فرو فرستاده الله است که با حکمت و ستوده است (و افعالش از روی حکمت است ، و شایسته حمد و ستایش بسیار است) . سورة فصلت - 42

هنگامیکه رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) در نماز صبح قرآن می خواند، یک جمعیت جنیان از آنجا گذشته و دل‌باخته آیات قرآن شده و به صدق ایمان آوردند، سپس نزد قوم خود رفته تمام قصه را حکایت کردند که کلامی شنیدیم که باعتبار فصاحت و بلاغت، و حسن

اسلوب و قوت تأثیر و شیرین بیانی و رشد و فلاح (در عقیده و قول و فعل) رهبری و هدایت میکند، و دست طالب خیر را گرفته به منزل نیکی و تقوا می رساند، بنابراین به مجرد شنیدن، بیدرنگ بر آن یقین آوردیم و هیچ شک و شبهه بدلهای ما نمانده که چنین کلام بدون الله از هیچکس امکان ندارد، اکنون مطابق تعلیم و هدایت آن عهد می کنیم که در آینده هیچ چیز را شریک و انباز الله نمی گردانیم. { قُلْ أُوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا * يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا } (ای محمد! به امت خود) بگو: به من وحی شده است که گروهی از پریان (به تلاوت قرآن من) گوش فرا داده‌اند و (پس از مراجعت به میان قوم خود، بدیشان) گفته‌اند: ما قرآن زیبا و شگفتی را شنیده‌ایم.

همگان را به راه راست رهنمود می‌سازد، و ما بدان ایمان آورده‌ایم (و دیگر از ایمان خود بر نمی‌گردیم و یکتاپرستی را در پیش می‌گیریم، و) کسی را انباز پروردگاران

نمی‌سازیم. (سوره الجن - 1-2)

پس از غور و دقت در واقعات عبرتناک تاریخی که قرآن بیان می‌کند همان مردم نصیحت و پند می‌گیرند که همه مشاعر و احاسیس را حاضر داشته و در سینه‌های آنها دل متفکر باشد.

{ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرًا لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ } (به راستی در این (سرگذشت پیشینیان) بیداری‌اش و اندرز بزرگی است برای آن که دلی (آگاه) داشته باشد، یا با حضور قلب گوش فرا دارد.) سوره ق - 37

قرآن مجید برای جهانیان جمیع راههای قویم را نشان میدهد که از هر حیث مستقیم و محکم و مرجع فلاح و نجات است، پس مردمانیکه با قلب و اعضاء یعنی به ایمان و عمل صالح برین شاهراه حقیقت روان شوند، قرآن به ایشان مژده حیات طیبه دنیوی و بشارت اخروی را میدهد، ولی کسانیکه به انجام کار خود فکر نمی‌کنند و کور کورانه غرق لذات و شهوات دنیا می‌باشند، و فکر آخرت را در خاطر راه نمی‌دهند، سر انجام کار آنها به عقوبت دردناک منتهی می‌گردد. { إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَفْؤُومٌ وَبِشْرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنْ

لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا* وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا { (این قرآن (مردمان را) به راهی رهنمود می‌کند که مستقیم‌ترین راهها (برای رسیدن به سعادت دنیا و آخرت) است، و به مؤمنانی که (برابر دستورات آن) کارهای شایسته و پسندیده می‌کنند، مژده می‌دهد که برای آنان (در سرای دیگر) پاداش بزرگی (به نام بهشت) است.* و (به مؤمنان مژده می‌دهد به) این که برای کسانی که به قیامت ایمان نمی‌آورند، عذاب دردناکی آماده کرده‌ایم. (سورة الإسراء - 9 - 10

(اقوم) اسم تفضیل و صفت برای محذوف که (راه) است می‌باشد، پس طریق و راهیکه از کتاب بنی اسرائیل (تورات) مصدر هدایت بیشتر می‌باشد، زیرا تورات برای بنی اسرائیل و قرآن برای همه جهانیان است. {وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا} (ما به موسی کتاب (تورات) دادیم و آن را رهنمود بنی اسرائیل کردیم) تا در پرتو آن از تاریکی جهل و کفر به سوی نور علم و ایمان راهیاب شوند. و بدیشان دستور دادیم این که غیر ما را تکیه‌گاه و پشتیبان خود مسازید (و امور خویش را جز به ما مسپارید). سورة الإسراء - 2

پس شخص مسلمان نباید از فضیلت خواندن قرآن عظیم الشان غافل باشد، {عن أبي امامة رضی الله عنه قال سمعت رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) يقول: اقرؤوا القرآن فإنه يأتي يوم القيامة شفيعاً لأصحابه} (از ابو امامه رضی الله عنه روایت شده که گفت: از رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) شنیدم که می‌فرمود: قرآن را تلاوت کنید، زیرا قرآن در روز قیامت آمده و برای یارانش شفاعت می‌کند). رواه مسلم

در حدیث فوق الذکر مراد از یاران و رفقای قرآن کسانی هستند که قرآن را خوانده و بدان مشغول بوده و به اوامر و نواهی آن اهتمام ورزند. {و عن عثمان بن عفان رضی الله عنه قال: قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم): خيركم من تعلم القرآن و علمه} (از عثمان بن عفان رضی الله عنه روایت شده که رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: بهترین شما کسیست که قرآن را آموخته و آنرا برای دیگران تعلیم دهد). رواه البخاری

{و عن عائشة رضی الله عنها قالت: قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم): الذي يقرأ القرآن وهو ماهر به مع السفرة الكرام البررة، و الذي يقرأ القرآن و يتتعتع فيه و هو عليه شاق له اجران} (از عائشة رضی الله عنها روایت شده که رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: کسیکه قرآن را می خواند در حالیکه به آن مهارت دارد، همراه با فرشتگانی است که سفیر بسوی رسل علیهم السلام بوده بزرگوار و فرمانبردارند و آنکه قرآن می خواند و در خواندن تکلیف بر او وارد می شود و تلاوت آن بر او سخت است برای او دو مزد است.)

متفق علیه (یعنی: مزد خواندن و مزد تکلیف و مشقتی که در ادای آن تحمل می کند.)

{و عن ابی موسی الأشعری رضی الله عنه قال: قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) مثل المومن الذي يقرأ القرآن مثل الأترجة، ريحها طيب و طعمها طيب، و مثل المومن الذي لا يقرأ القرآن كمثل التمرة، لا ريح لها و طعمها حلو، و مثل المنافق الذي يقرأ القرآن كمثل الريحانة، ريحها طيب و طعمها مر، و مثل المنافق الذي لا يقرأ القرآن كمثل الحنظلة، ليس لها ريح و طعمها مر}

(از ابو موسی اشعری رضی الله عنه روایت شده که رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: مثل و صفت مؤمنی که قرآن را تلاوت می کند مانند ترنجی است که بوی آن خوش و طعم آن شیرین است و مثل مؤمنی که قرآن را تلاوت نمی کند مانند خرما است، که بویی ندارد ولی طعم آن شیرین است و مثل منافقی که قرآن را تلاوت می کند مانند ریحان است، که بوی آن خوش است ولی طعم و مزه آن تلخ است و مثل منافقی که قرآن را تلاوت نمی کند مانند حنظل است، که بویی ندارد و طعم آن هم تلخ است.) متفق علیه

نصوص قرآنی بطور صریح اهمیت تأمل و تدبر را هنگام قرأت و یا استماع آیات تاکید می ورزد، تا بدینوسیله فهم و تأثر، سپس عمل حصول گردد، **و حقایق قرآنی چنان است که اگر کسی از روی عناد از پذیرفتن آن ابا و وزد بالاخره از راه عقل و منطق و قلب و وجدان بر همه وجود وی چیره می گردد.**

{ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ } (ای محمد ! این قرآن) کتاب

برخیز و برکتی است و آن را برای تو فرو فرستاده ایم تا درباره آیه هایش بیندیشند ، و

انسان معمولاً برای فهم هر نوع مضمون نثر و هرگونه منظومه شعر از بذل هیچگونه مساعی و توجه و دقت دریغ نمی ورزد، پس قرآن عظیم الشان برای تطبیق چنین یک قاعده اولی تر

است و **کسیکه وعد و وعید الهی بر وی اثر ندارد پس احساسش کجاست؟**

{ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا } (آیا درباره قرآن نمی اندیشند (و مطالب و نکات آن را بررسی و واریسی نمی کنند؟) یا این که بر دل‌هایی قفل‌های ویژه‌ای زده‌اند؟) سوره محمد - 24
تدبر قرآن با وجود وجوب آن، غایت و نقطه‌ی اخیر نبوده، بلکه وسیله‌ی ای برای تفهیم معجزات کبرای آن در ضمیر و وجدان شخص متلقى می باشد که با اعاده و تکرار تلاوت و با اتساع وقت و فراغت از مشغولیت، فقه مراد و منهج حیات حاصل می شود.

{ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا } (آیا (این منافقان)

درباره قرآن نمی اندیشند (و معانی و مفاهیم آن را بررسی و واریسی نمی کنند تا به وجوب طاعت خدا و پیروی امر تو پی ببرند و بدانند که این کتاب به سبب ائتلاف معانی و احکامی که در بر دارد و این که بخشی از آن مؤید بخش دیگری است ، از سوی خدا نازل شده است ؟) و اگر از سوی غیر خدا آمده بود در آن تناقضات و اختلافات فراوانی پیدا می کردند. (سوره النساء - 82
پس کتاب الله عزوجل مانند دیوان شعر یا اثر فلسفی و غیره نیست که گاهی فصیح و گاهی معقد و یا موافق و متناقض باشد، بلکه در فصاحت و بلاغت نظیری نداشته، بری از هرگونه تناقض و اختلاف و تضاد بوده دارای الفاظ و معانی متآلف می باشد.

پس اعتکاف تفکر، خودگریزی رهبانیت و تصور رمانتیک نیست، بلکه اصالت و تداوم تحرک

انقلاب آفرین را می آفریند.

و تأثیر کلام خدا چنان است که قلوب مرده را زنده نموده و حیات تازه می بخشد.

{ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي

بِهِ مَنْ نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ } (همان گونه که به پیغمبران پیشین

وحی کرده ایم ، به تو نیز به فرمان خود جان را وحی کرده ایم (که قرآن نام دارد و مایه حیات

دلها است . پیش از وحی) تو که نمی‌دانستی کتاب چیست و ایمان کدام ، ولیکن ما قرآن را نور عظیمی نموده‌ایم که در پرتو آن هر کس از بندگان خویش را بخواهیم هدایت می‌بخشیم .

تو قطعاً (مردمان را با این قرآن) به راه راست رهنمود می‌سازی . (سورة الشوری - 52

{ لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَضَرِبُهَا

لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ } (اگر ما این قرآن را برای کوهی فرو می‌فرستادیم ، کوه را از ترس خدا ، کرنش‌کنان و شکافته می‌دیدي ! ما این مثالها را برای مردمان بیان می‌داریم ، شاید که ایشان بیندیشند) و با دید بینا و بینش آگاه به آیات قرآنی بنگرند و دل سنگین خود را با برق قرآن

منفجر و آن را به تکان و لرزه آورند. (سورة الحشر - 21

در صورت حسن استقبال و حسن تعامل با قرآن انقلاب‌ها در شخصیت‌ها ایجاد می‌گردد، و ترقی و تنزل امم و ملل بستگی به چگونگی تعامل با کتاب الله دارد، و **انسان یعنی آگاهی،**

تحرك، عشق مقدس و یک دنیا ارزشهای متعالی، پس این همه را فدای شهوت و شکم

کردن فاجعه و انتحار است و ارتکاب ذنوب و معاصی و اعراض از قرآن و اهمال قوانین الهی

و تعطیل نمودن حدود شریعت و فرو رفتن در شهوات و ضلالت‌ها باعث زوال نعمت می‌گردد.

{ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا يَقُومُ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا يَأْتُسِيهِمْ } (خداوند حال و وضع هیچ قوم و ملتی را

تغییر نمی‌دهد) و ایشان را از بدبختی به خوشبختی ، از نادانی به دانائی ، از ذلت به عزت ، از نوکری به سروری ، و . . . و بالعکس نمی‌کشد) مگر این که آنان احوال خود را تغییر دهند،

و (این سنت جاری در اسباب و مسببات ظاهری است.) سورة الرعد - 11

یکی از اهمیت‌های تفکر و تذکر این است که انسان قدرت تفکیک و تمییز عمل صالح از غیر

صالح را پیدا می‌کند و **چون (پراگماتیسم) یا اصالت عمل از تفکر و تدبر سلیم مستغنی**

شود، نتایج و پیامدهای منفی دارد ، زیرا عمل باید مفید و ممدوح باشد و نه مضر و مذموم

و این امر بدون تأمل میسر نیست، زیرا **تأمل اراده را می‌آفریند و اراده بنوبه خود سازنده**

عمل است، لذا لازم است بخاطر تشخیص عمل و تعیین چگونگی آن با تفکر و تدبر به قرآن

مراجعه شود، از همین سبب آیات و سوره‌ها جدا جدا نازل شد تا فهم معانی و مطالب به

سهولت دست دهد. { وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا } (قرآنی

است که آن را (در مدت بیست و سه سال به گونه آیه‌ها و بخش‌های) جداگانه فرستاده‌ایم تا آن را آرام بر مردم بخوانی (و بدین وسیله جذب دل‌ها و اندیشه‌ها شود و در عمل پیاده گردد) و قطعاً ما آن را کم کم و بهره بهره فرستاده‌ایم (نه یکجا و سرهم.) سورة الإسراء - 106

اهتمام نورزیدن به کلام الهی و تعامل شکلی و ظاهری با آن و وابستگی های قلبی و عملی دنیوی، باعث عدم انتفاع و استفاده حقیقی از قرآن شده که در نتیجه معجزه ایجاد تغییر حقیقی در وجود و حیات انسان ظاهر نمی گردد، که بالاخره و بنابر سنت الهی محصول منفی و ناگوار بدست می آید. {ذَلِكَ يَأْتِيَنَّ اللَّهُ لَمَ يَكُ مُغَيَّرًا نِعْمَةً أُنْعَمَها عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ} (این بدان خاطر است که خداوند هیچ نعمتی را که به گروهی داده است تغییر نمی‌دهد مگر این که آنان حال خود را تغییر دهند) و دیگر شایستگی نعمت خدا را نداشته باشند و بلکه سزاوار نعمت گردند) و بیگمان خداوند شنوای (اقوال و) آگاه (از افعال مردمان) است.) سورة الأنفال - 53

پس از اینجاست که ضرورت عودت و دعوت به قرآن محسوس می شود، بطوریکه عقول و قلوب را در راستای فهم این کلام والای آسمانی که دواى ربانى برای امراض انسانی است قرار دهیم. { يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهَدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ } (ای مردمان ! از سوی پروردگارتان برای شما اندرزی (جهت رهنمود زندگی) و درمانی برای چیزهایی که در سینه‌ها است (همچون کفر و نفاق و کینه و ستم و دشمنی با حق و حقیقت) آمده است (که قرآن نام دارد) و هدایت و رحمت برای مؤمنان است.) سورة یونس - 57

وابستگی های ذهنی و قلبی به قرآن با تلاوت متانی و آرام و با ترکیز معنوی تحقق پذیر است
{ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیلاً } (و قرآن را بخوان خواندنی (همراه با دقت و تأمل ، و در ضمن شمرده و روشن.) . سورة المزمل - 4

و چون انسان مخاطب قرآن است، پس باید شیوه تجاوب و اسلوب مباحثه را با آن اختیار نمود.

(عباد بن حمزه می گوید که نزد اسماء رضی الله عنها رفتم در حالی که وی این آیت را قرائت می نمود { فَمَنْ لَّهِ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ } (سرانجام خداوند در حق ما لطف و مرحمت فرمود ، و از عذاب سراپا شعله دوزخ ما را بدور داشت.) سورة الطور - 27

پس من نزدش ایستادم و ایشان (اسماء رضی الله عنها) آیت شریفه فوق الذکر را تکرار میکرد و دعا می نمود و این عمل وی طول کشید، من به بازار رفته حاجتم را برآورده ساخته و

برگشتم در حالیکه وی همان آیت کریمه را تکرار می نماید و دعا می کند.)

(مختصر قیام اللیل - از محمد بن نصر صفحه - 149)

{ إِنَّ الَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا * وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ

كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا * يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا } (و کسانی که قبل از نزول

قرآن ، دانش و آگهی بدیشان داده شده است) و با تورات و انجیل راستین سروکار داشته اند)

، هنگامی که قرآن بر آنان خوانده می شود ، سجده کنان بر رو می افتند (و سر تسلیم در برابر

خدا فرود می آورند و او را سپاس می گویند که ایشان را با نعمت ایمان نواخته است) * و (در

حال این سجده عاشقانه) می گویند : پروردگاران پاک و منزّه است (از این که در وعده نعمت

بهشت و وعید عذاب دوزخ خلاف کند) مسلماً وعده پروردگاران انجام شدنی است.) (و (بار

دیگر) بر چهره ها فرو می افتند و می گریند و (اشک شادی می ریزند ، و مواظب قرآن) بر

تواضع آنان (در برابر خدا) می افزاید.) سورة الإسراء - 107 - 108 - 109

پیامبران امم سابقه برای اقوام خاص خودشان فرستاده شده بودند، از اینرو معجزات

آنها هم فقط جهت اقناع مردم همان زمانه ها می بود، اما چون حضرت محمد (صلی الله

علیه و آله و سلم) پیامبر آخرین و برای همه جهانیان بودند، { وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ }

((ای پیغمبر !) ما تو را جز به عنوان رحمت جهانیان نفرستاده ایم .) سورة الانبياء - 107

لذا معجزه ایشان هم باید برای همه نسل ها و عصرها تا قیام قیامت قناعت بخش باشد،

پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) معجزات زیادی انجام دادند، ولی همیشه بر معجزه

ابدی قرآن عظیم الشان تأکید و اصرار می ورزید، و قبل از نزول قرآن مجید، چهل سال عمر

آنحضرت (صلی الله علیه و آله و سلم) در میان اهل مکه گذشت، همه میدانستند که آنحضرت

عليه الصلاة و السلام امی بودند و اگر سواد میداشت برای باطل پرستان گنجایش این شبه می بود که شاید از کتب ادیان گذشته اقتباس نموده است.

{ وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُهُ يَمِينِكَ إِذًا لَأَرْتَابَ الْمُبْطِلُونَ } (تو پیش از قرآن ، کتابی نمی خواندی ، و با دست راست خود چیزی نمی نوشتی که اگر چنین می شد) و تو مطالعه کتب می کردی و چیزی نمی نوشتی و بالاخره سواد می داشتی) باطلگرایان به شک و تردید می افتادند (و می گفتند : این قرآن حاصل مطالعه شخصی و یادداشتهای فردی تو است.) سورة العنکبوت - 48

پس بدون شک این قرآن، کلام الله جل جلاله است، { الم * تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ * أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ } ((این) کتاب از سوی پروردگار جهانیان نازل شده است و تردیدی در آن نیست (که از سوی خدا فرو فرستاده شده است.) (اما) (مشرکان) می گویند : (محمد) خودش آن را از پیش خود ساخته است (و به دروغ به خدا نسبت داده است) . بلکه قرآن (سخن) حقیقی است که از سوی پروردگارت (بر تو) نازل شده است تا گروهی را (از خشم خدا) بترسانی که پیش از تو پیغمبری برای آنان نیامده است ، شاید هدایت یابند (و به سوی حق رهنمود شوند.) (سورة السجده - 1 - 2 - 3

{ حم * تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ } (این کتاب (قرآن نام) از سوی خداوند باعزت و باحکمت نازل می گردد.) سورة الجاثیه - 1 - 2

و اگر منکرین ادعا دارند که افترا بوده از جانب بشر است (معاذ الله) بیایند بگویند این قرآن که شعر شاعر و سجع کاهن و اساطیر اولین نیست، پس چیست؟ هرگونه ادعای معاندین قابل رد است.

بنابراین طوریکه تذکر یافت تفکر و تدبر در آیات کریمات باعث افناع اذهان و قلوب خردمندان میگردد، و دلایل زیادی در این راستا وجود دارد، لطفاً به مثالهای مختصر ذیل توجه فرمائید:

عم حقیقی رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) که عبدالعزی بن عبدالمطلب نام داشت

و معروف به (ابولهب) بود، نسبت به عداوت و کفر شدید که به پیامبر اسلام داشت، در اجتماعات عمومی فریاد می زد که ای مردمان به سخنان محمد گوش ندهید، زیرا وی (معاذ الله) بما چیزهای وعده میدهد که باید بعد از مرگ صورت پذیرد، اما وعده های وی قابل الوقوع نیست ... و از اینگونه سخنان بیهوده فراوان می گفت و دستهای خود را، مورد خطاب قرار میداد و می گفت: {تَبَّأ لَكُمَا مَا أَرَىٰ فِيكُمَا شَيْئًا مَّا يَقُولُ مُحَمَّدٌ} {یعنی شما هر دو بشکنید من در کف های شما از آنچه محمد بیان می کند چیزی مشاهده نمی کنم}.

قرآن عظیم الشان ابولهب و عیال وی را که (ام جمیل) نام داشت و آتشی را که شوهرش می افروخت، هیزم می افکند، در جمله اهل نار قرار داد. {تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ * مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ * سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ * وَأَمْرَاتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ * فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ} (نابود باد ابولهب ! و حتماً هم نابود می گردد. * دارائی و آنچه (از شغل و مقام) به دست آورده است ، سودی بدو نمی رساند (و او را از آتش دوزخ نمی رهند). * به آتش بزرگی در خواهد آمد و خواهد سوخت که زبانه کش و شعله ور خواهد بود. * و همچنین همسرش که (در اینجا آتش بیار معرکه و سخن چین است در آنجا بدبخت و) هیزمکش خواهد بود* در گردنش رشته طناب تافته و بافته ای از الیاف است. (سورة المسد آیه 1 تا 5

یکی از نکات قابل توجه این است که اشخاص دیگری هم مانند ابولهب از مخالفین شدید اسلام بودند، ولی آنها بعدها مسلمان شدند اما ابولهب و خانمش هرگز ایمان نیاوردند، پس بدیهی است که بعد از آنکه سورة فوق الذکر با صراحت و جدیت ایشان را از اهل جهنم قرار داد، دیگر نتوانستند در حیاتشان دعوای اسلام کنند.

یهود ادعا می کردند که در بهشت جز ما دیگران داخل نمی شوند، الله متعال فرمود اگر شما واقعاً اهل بهشتید، پس آرزوی مرگ را نمائید. { قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ} (بگو اگر (چنانچه گمان می برید) خداوند، جهان دیگر را از میان همه مردم تنها به شما اختصاص داده است ، پس آرزوی مرگ کنید اگر راستگوئید.) سورة البقره - 94

و قرآن ادامه میدهد و می فرماید که آنها (یهود) هرگز تمنای مرگ را نمی نمایند، زیرا مرتکب

گناهان زیادی شده اند، { وَلَنْ يَتَمَنَّوهُ أَبَدًا يَمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ } (ولی آنان به خاطر

(اعمال بدی که انجام داده اند و) آنچه پیش از خود فرستاده اند، هرگز آرزوی مرگ نمی کنند،
و خداوند از حال ستمگران (چون ایشان) آگاه است (و بهشت از آن پرهیزگاران است. نه خاصّ

افرادی همسانشان). سورة البقره - 95

نکته ای قابل التفات این است که پس از آیات مبارکه فوق الذکر هرگز هیچ یهودی تمنای موت
نکرد و این حرص دنیا طلبی آنها تا امروز مشهود و ملموس می باشد، این آیات دال بر صحت
و صدق قرآن و بطلان یهودیت است.

زمانیکه (نضر بن حارث) و غیره گفتند که اگر ما بخواهیم کلام و بیانی مانند قرآن خواهیم آورد،
آیت ذیل بحیث رد صریح و جازم جهت ابطال دعوی آنها نازل شد: { قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ
وَالْحِجْنُ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا } (بگو : اگر

همه مردمان و جملگی پریان گرد آیند و متفق شوند بر این که همچون این قرآن را (با این
شیوه های دلربا و معانی زیبا بسازند و) بیاورند ، نمی توانند مانند آن را بیاورند و ارائه دهند ،
هرچند هم برخی از ایشان پشتیبان و مددکار برخی دیگر شوند (چرا که قرآن کلام الله و
معجزه جاویدان آفریدگار است و هرگز از معلومات محدود آفریدگان چنین چیزی ساخته

نیست.) سورة الإسراء - 88

و این از اعجاز قرآن عظیم الشان است که هرگز هیچ کس و هیچ نیرویی و لو همه انس و جن
با همه قدرت های دست داشته ایشان، یارای این را ندارند که مانند قرآن، کلام معجز و دارای
علوم و هدایات و فصاحت و بلاغت و سلاست و حلاوت و بیان جامع و تأثیر تغییر آفرین تدوین
نمایند، زیرا بزرگترین معجزه الهی برای بشریت همانا قرآن است، بزرگتر از معجزه عیسی

علیه السلام در زنده گردانیدن اموات، یاذن الله و بزرگتر از معجزه عصای موسی و ناقه صالح

علیهما السلام ... پس باید راز این تفوق را جستجو کرد.

در آیت زیر فرموده شده است که همه فراهم آیند و فقط ده سورت مانند قرآن پیش آرید و در
این کارزار از هر که توانید استعانت جوئید: { أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ

وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ} (بلکه) مشرکان پا از درخواست گنج رایگان و نزول فرشتگان بالاتر می‌گذارند و) می‌گویند : (محمد خودش قرآن را تألیف کرده است و) آن را به دروغ به خدا نسبت می‌دهد ! بگو : (اگر این قرآن را انسانی چون من نوشته است) شما (هم) ده سوره دروغین همانند آن را (بنویسید و برای ما) بیاورید و غیر از خدا هرکس را که می‌توانید دعوت کنید (و به یاری خود بطلبید) اگر (در ادعای خویش) راستگوئید.) سوره هود - 13

در سوره یونس این تحدی به شیوه سهل و آسان پیشکش شده است و می‌فرماید فقط یک سورت مانند قرآن بیاورید: { أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ } (بلکه آنان می‌گویند که) محمد قرآن را خود ساخته و پرداخته است و) او آن را به دروغ به خدا نسبت داده است . بگو : (اگر چنین است و قرآن ساخته بشر است) شما يك سوره همانند آن را بسازید و ارائه دهید و در این کار هرکسی را که می‌خواهید بجز خدا فرا خوانید و به کمک بطلبید ، اگر راست می‌گوئید (که قرآن را من ساخته و پرداخته‌ام.) سوره یونس - 38

و همچنان در سوره بقره فرموده شد: { وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ * فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ } (اگر درباره آنچه بر بنده خود نازل کرده ایم ، دچار شك و دودلي هستيد، سوره اي همانند آن را بسازيد (و ارائه دهید) و گواهان خود را بجز خدا (که بر صدق قرآن گواهي مي‌دهد) فرا خوانيد (تا بر صدق چيزي که آورده ايد و همسان قرآنش مي‌دانيد، شهادت دهند) اگر راستگو و درستکاريد. و اگر نتوانستيد که چنین کنید - و هرگز نخواهید توانست - پس (لازم است که با انجام کارهاي نيكو و دوري از بدیها) خود را از آتشي که (بخشي از) آفرزينه آن انسان و سنگ (اصنام) است ، به دور داريد . آتشي که براي (شکنجه) کافران آماده گشته است .) سوره البقره - 23 - 24

ولی معاندین اسلام در این تحدی ها همواره ناکام شده اند.
برادران اسلام! پس از آنکه پی بردیم قرآن، کلام معجز الهی است و ما انسانها مورد خطاب آن قرار داریم، بر ماست تا مسئولیت و مأموریت خود را در برابر آن ادا نمائیم، اگر کتاب الله محور اهتمام ما باشد، هرگز در ورطه انحطاط فکری و عملی سقوط نخواهیم کرد و تاریخ شاهد است که قرآن اشخاص عادی و معمولی را به شخصیت های تاریخ ساز مبدل نموده است، زیرا یکی از عظیم ترین اعجاز قرآن ایجاد تغییر سازنده در وجود مخاطب است، البته این انسان مخاطب در توفیر شروط تقصیر نکند.

باید از خلال تلاوت قرآن، پیام و دستوریکه متوجه ماست، را عمل نموده و آن را برای دیگران برسانیم، مثلاً زمانیکه قرآن عظیم الشان را تلاوت می نمائیم و به سوره مبارکه اخلاص می رسیم که الله متعال می فرماید: { قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ } (بگو : خدا ، یگانه یکتا است. * خدا ، سرور والای برآورنده امیدها و برطرف کننده نیازمندیها است. * نزاده است و زاده نشده است. * و کسی همتا و همگون او نمی باشد.) سوره اخلاص 1 تا 4

باید احساس مسئولیت و مأموریت نموده آنرا برای غیر مسلمانان برسانیم زیرا در آغاز این سوره مبارکه کلمه (قل) یعنی (بگو) فرموده شد، پس ما هم باید برای غیر مسلمانان بگوئیم که الله واحد و لا شریک است ... و ... و در تفهیم و تبلیغ مطالب این سوره به اندازه استطاعت و توانائی سعی ورزیم.
و بر همین منوال همواره در پی اتخاذ دستور و هدایت از کلام پاک الهی باشیم.

الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما كنا لنهتدی لولا أن هدانا الله

دکتر: نهضتار خطیبی